

Kiihkottomasti huumeista

JUHA MIKKONEN

Laittomista päihteistä on kirjoitettu vuosien saatossa lukematon määrä kirjoja, joissa itse aineita ja niiden käyttöä on tarkasteltu hyvin monenlaisista näkökulmista. Samalla on tuotettu suunnaton määrä tasoltaan vaihtelevaa valistusmateriaalia, josta kasvattajan kuin myös nuoren itsensä tulisi löytää ”faktat huumeista”. Toisaalta kattavia ja yleistajuisia teoksia ei liene edelleenkään liikaa. Lääkäri ja Utahin yliopiston apulaisprofessori Paul Gahlinger pyrkii kirjallaan täyttämään kyseistä aukkoa ja käy teoksessaan läpi lähestulkoon koko huumeekentän.

Laittomien huumeiden historia, farmakologia, vaikutukset, käyttötavat ja yleisimmin väärinkäytettyjen päihteiden ainekohtainen esittely muodostavat kirjan punaisen langan. Hieman yli puolet kirjan neljästä sadasta sivusta käytetään ainekohtaiseen esittelyyn, jossa käsitellään klassisten huumeaineiden lisäksi koko joukko synteettisiä designhuumeita sekä harvinaisempia päihtymistarkoituksessa nautittuja kasveja.

Teoksen laajuus jättää ainekohtaiset osuudet syvempää tietoa kaipaavan kannalta pinnallisiksi, mutta kirja onnistuneesti tyydyttämään jokaisen perustietojen kaipaavan tiedonjonon. Kirjan luku huumeaineiden historiasta saattaa tarjota kokeneellekin päihdealan toimijalle uutta tietoa tiiviissä muodossa.

Gahlinger käy historiallisesta näkökulmasta läpi myös Yhdysvaltojen taistelua huumeita vastaan aina viime vuosisadan alusta nykypäivään, eikä yritä peitel-

lä omaa näkemystään, jonka mukaan kovien keinojen huumesota olisi useilla mittareilla mitattuna todettava epäonnistuneeksi. Huumeiden kulutus ei ole vähentynyt Yhdysvalloissa ankarien tuomioiden myötä, merkittävämpi seuraus on ollut vankiloiden täyttyminen. Hän toteaa Yhdysvaltojen huumeaineepolitiikasta, että huumeiden myyjille langetetut tuomiot ovat keskimäärin ankarampia kuin murhasta tuomittujen. Kuinkahan hyvin tämä mahtaa vastata niin sanotun keskivertokansalaisen oikeustajua?

Kirjan johdannossa pyritään Kettil Bruunin ja Nils Christien ”Hyvän vihollisen” tavoin asettamaan huumeongelma oikeaan mittasuhteeseensa: tupakka tappaa eniten, toiseksi eniten alkoholi, sitten lailliset lääkkeet laittomien huumeiden pitäessä hantäpaikkaa. Kirjan kantavana teemana on, ettei mikään itsessään ole hyvää tai paha. Tässä valossa päihteetkin muodostuvat hyviksi tai pahoiksi vasta niiden käyttötarkoituksen ja kulttuurisen asemoinnin kautta. Kyseinen huomautus on nähdäkseni paikallaan jo pelkästään siksi, että kemiallisten aineiden ”suhteellinen pahuus” pääsee usein unohduttamaan kaikkein innokkaimmin huumeita vastaan taistelevilta.

Gahlinger asettuu selkeästi vastustamaan rikosoikeudellisten keinojen valta-asemaa huumeiden torjunnassa; tämä mallittainen kanta on luettavissa sekä suoraan tekstistä että rivien välillä. Hän on vakuuttunut siitä, ettei päihteiden käyttö tule koskaan täydellisesti häviämään

Paul M. Gahlinger
Illegal Drugs: A Complete Guide to Their History, Chemistry, Use and Abuse.
New York: Plume, 2004
456 s.

maailmasta. Huumeeton yhteiskunta on hänelle utopia. Historialliselta kannalta tarkasteltuna jokaisella kulttuurilla on ollut omat päihteensä sekä enemmän tai vähemmän rajoittavat kulttuuriset koodinsa siitä, miten ja missä kyseisiä päihteitä on mahdollista käyttää. Poikkeuksena tästä mainitaan inuiittien kulttuuri, jossa päihteiden käyttöä ei esiintynyt. Nykyään inuiitit kärsivät varsin massiivisesta alkoholiongelmasta. Gahlingerin mukaan laittomien päihteiden käyttö on ennen kaikkea kansanterveysongelma, jota tulisi tarkastella samalla tavoin kuin vaikkapa infektioauteja tai liikenneonnettomuuksia.

Yleisesti on todettava, että kirjan runsas kuvitus ja lukuisat pienet anekdootit ovat piristäviä. Lähdeluettelo on jaoteltu luvuittain ja on viitisentoista sivua pitkä. Yksi ajoittain häiritsevä tekijä on kirjan Amerikka-keskeisyys. Tämä on kuitenkin ymmärrettävää, koska teos on selkeästi suunnattu etupäässä yhdysvaltalaiselle yleisölle. Gahlinger onnistuu varsin suurellisessa tehtävässään aivan kohtuullisesti ja tarjoaa laajan yleiskatsauksen huumeisiin näkökulmista, jotka eivät yleensä mahdu samaan kirjaan.